

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

освіти. Освіта через роботу до роботи, через суспільні організації до участі в них, а також через суспільне виховання до власної суспільно-виховної діяльності – ці три речі під своєрідним кутом зору освітньої діяльності є необхідними, пов'язаними між собою частинами одного організму, організму людської освіти” [4, 31].

Розширення поняття освіти до таких масштабів у межах педагогіки не є незаперечним: “Розширення освіти до універсального вирішення проблем йде поряд із радикальним звуженням педагогічних завдань” [3, 72].

Висновки. Підбиваючи підсумки, слід сказати, що соціальне виховання, на думку П. Наторпа, тісно зв'язане з виконанням обов'язків щодо держави. Таким чином, його уявлення сильно відрізняються від сучасного розуміння соціального виховання, в якому йдеться перш за все про здобуття таких соціальних манер

поведінки, як повага, конструктивне подолання конфлікту, а також про здібність уміти належним чином захищати власні інтереси в стосунках з іншими та з групою.

1. Мудрик А.В. Соціальна педагогіка: Учеб. для студ. пед. вузів / Под ред. В.А. Сластенина. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000.

2. Gudjons, Herbert: Geschichte der Pädagogik. In: Pädagogik, 12/1992, S. 44 – 48.

3. Koring, Bernhard: Einführung in die moderne Erziehungswissenschaft und Bildungstheorie. Weinheim: Deutscher Studienverlag 1990.

4. Natorp, Paul: Allgemeine Pädagogik in Leitsätzen zu akademischen Vorlesungen. Saarbrücken: VDM Verlag 2006.

5. Schrader, Sabine: Großes Wörterbuch Psychologie. München: Compact 2004.

Ірина Цар, аспірант

Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлюються актуальні аспекти фахової підготовки студентів в умовах інформатизації освітнього простору, розглянуто можливості сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземної мови.

Постановка проблеми. Розширення міжнародних зв'язків, створення умов для входження української освіти у світовий освітній простір посилюється роль іноземної мови у державі, суспільстві, особистості. Сьогодні іноземну мову розглядають як засіб спілкування, взаєморозуміння і взаємодії людей, пізнання інших національних культур, розвитку особистості. Перед вищою школою ставиться завдання створення ефективної методики формування іншомовної професійної компетенції у студентів немовних спеціальностей. Для того, щоб випускник ВНЗ зміг ефективно здійснювати свою професійну діяльність, він повинен володіти базовим рівнем професійної компетентності, який формується саме у вищому навчальному закладі у процесі професійної підготовки, оскільки навчальний предмет є одним із найголовніших засобів реалізації змісту освіти.

Навчальний курс “Іноземна мова” обов'язковий для вивчення у будь-якому вищому навчальному закладі. Сьогодні практичне володіння іноземною мовою є показником освіченості спеціаліста. Це пояснюється головною умовою забезпечення потреби України у висококваліфікованих фахівцях, яка знаходить відображення у програмних вимогах щодо володіння студентами іноземною мовою, що передбачає досягнення такого рівня розвитку іншомовної комунікативної спроможності у сферах професійного і ситуативного спілкування із закордонними партнерами у професійній діяльності в усній та письмовій формі [4, 162].

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми професійної підготовки засвідчує, що питання формування іншомовної компетенції займає провідне місце у методичній науці. Проблеми мовної підготовки спеціаліста у вищому

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

навчальному закладі обґрунтовані у працях В.В. Баркасі, С.В. Козак, О.Є. Ломакіної, О.Ю. Іскандарової, І.С. Повідайчик, Н.М. Пруднікової, О.Б. Лавровської, Н.В. Харитонової та ін. У визначенні місця і ролі іноземної мови у формуванні особистості важливе місце займають праці І.Л. Бім, І.А. Зимньої, А.А. Леонтьєва, Е.П. Пассова, О.Б. Тарнопольського й інших.

Незважаючи на постійний інтерес вчених до різних аспектів професійного становлення особистості студента, можна стверджувати, що в теорії і практиці вищої професійної освіти питання професійної іншомовної компетенції залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є дослідження актуальних аспектів формування професійної іншомовної компетенції студентів засобами інформаційних технологій оскільки фахова підготовка спеціаліста передбачає засвоєння і застосування комплексу сучасних знань та практичних навичок, оволодіння ефективними методами професійної поведінки та інформаційними технологіями.

Виклад основного матеріалу. Розкриття сутності проблеми вимагає аналізу основних понять. Сьогодні у психолого-педагогічній теорії і практиці існують різні підходи щодо розуміння термінів “компетенція” і “компетентність”. Компетенція у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, з якими людина добре обізнана, володіє знаннями про них і досвідом. Компетентна у певній сфері людина володіє відповідними знаннями та здібностями, що дозволяють їй ґрунтовно та ефективно діяти у ній [7]. Усі дослідники, які вивчали природу компетенції, звертають увагу на її всебічний, різноаспектний та системний характер.

Загальною для всіх спроб визначення компетенції, на думку О.М. Бобієнко [1], є розуміння її як здатності індивіда розв'язувати найрізноманітніші завдання, як сукупності знань, вмінь і навичок, необхідних для виконання конкретної роботи. При цьому повинні взаємодіяти когнітивні та афективні навички поряд з мотивацією, емоціональними аспектами та існуючими ціннісними установками.

Проте А.В. Хуторський [8] розмежовує поняття “компетенція” і “компетентність” як загальне та індивідуальне. Під компетенцією учений розуміє дещо відчужене, задалегідь задану вимогу до освітньої підготовки учня після формування й опанування сукупності взаємопов'язаних якостей особистості, знаннями, вмінями, навичками необхідних для її успішної діяльності. Термін “компетентність”, на думку вченого, може використовуватися для фіксування вже сформованих якостей особистості.

Компетенцію можна визначити як набір характеристик, необхідних для успішної діяльності. За цією схемою кожна компетенція є сукупністю професійних знань, навичок, установок та орієнтацій. Таким чином, похідним від терміна “компетенція” є поняття “професійна компетенція”. Е.Ф. Зеєр під професійною компетенцією розуміє сукупність професійних знань та вмінь, а також способи виконання професійної діяльності [2].

У Рамковій програмі з німецької мови для професійного спілкування для ВНЗ України поряд з навчальною, методичною, іншомовно-комунікативною, соціокультурною розглядається фахова (ми розуміємо її як професійну) компетенція, яка передбачає вміння професійно, самостійно й відповідально розв'язувати стандартні завдання. До цієї компетенції належать: фахові знання і навички, досвід, розуміння специфічної фахової постановки питання та міжпредметних взаємозв'язків, а також вміння цілеспрямовано й технічно бездоганно розв'язувати професійні завдання і проблеми. Фахова компетенція на заняттях з німецької мови формується через розвиток таких навичок та вмінь:

- володіти основними вмінями на загальному професійному рівні (ведення розмови, аргументації, унаочнення, презентації тощо);

- розкривати і відтворювати фаховий зміст за допомогою комунікативних прийомів зі специфічним фаховим наповненням (порівняння, дефініція, називання, опис, класифікація, пояснення, реферування тощо) [6, 11].

Комплекс професійних компетенцій спеціаліста є складною системою нелінійно взаємодіючих компонентів, що містять необхідні для роботи зі спеціальності знання, вміння і навички, здібності творчо мислити і діяти, активно співпрацювати з колегами і професійним міжособистісним середовищем, самостійно і відповідально приймати рішення [5, 27].

Опанування професійними компетенціями – важливе завдання сучасної педагогічної теорії і практики. Аналіз ключових компетенцій дозволяє визначити індивідуальні освітні стратегії, вибрати адекватні технології навчання. Актуальність ключових компетенцій обумовлена тими функціями, які виконують ключові професійні компетенції в життєдіяльності кожної людини [1]: формування здатності навчатися і самонавчатися; формування у випускників, майбутніх працівників певної гнучкості у взаємовідносинах з роботодавцями і, відповідно, зростаючої успішності (стійкості) у конкурентному середовищі.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У підготовці майбутнього спеціаліста будь-який навчальний предмет у ВНЗ, в тому числі й іноземна мова, повинен містити наукову інформацію, необхідну для практичного застосування її у діяльності майбутнього фахівця, що сприятиме формуванню важливих якостей компетентності спеціаліста. Відомо, що викладання навчального предмету у ВНЗ слід здійснювати у контексті майбутньої професії студентів. Це пов'язано з тим, що цілі та завдання конкретної навчальної дисципліни визначають й уточнюють загальні цілі освіти сучасної людини, спрямовані на розвиток індивідуальних властивостей, професійний та особистісний ріст студента.

Для успішного оволодіння спеціалістом іноземною професійною компетенцією сучасній вищій школі в умовах реформування освіти доводиться розв'язувати низку проблем. У зв'язку з цим актуальними завданнями є: розробка дидактичних основ організації навчальної дисципліни "Іноземна мова" у ВНЗ відповідного типу, всебічне стимулювання й активізація самоосвіти та самовиховання, розробка робочих програм і навчально-методичного комплексу, орієнтованих на новий державний освітній стандарт.

Перед викладачами іноземних мов постає завдання не лише навчити іноземної мови, а через іноземну мову вийти на майбутню професію, щоб студенти усвідомили значимість та необхідність іноземної підготовки для власної професійної діяльності. Тут важлива роль педагогічної творчості викладача, специфіка якої полягає у тому, що об'єктом і одночасно суб'єктом його професійної діяльності є особистість студента – майбутнього професіонала. Всі види творчої діяльності поступаються педагогічній творчості за своєю складністю та відповідальністю тому, що в процесі педагогічної діяльності відбувається "творення" особистості спеціаліста [3, 52].

Досягненню високого рівня якості навчання сприяють нові інформаційні технології у комплексі з традиційними засобами навчання.

Ріст потреб в інформації і збільшенні потоків інформації в людській діяльності (перехід до постіндустріального суспільства, необхідність ефективного використання інформаційних засобів для виконання професійних обов'язків і отримання нових професійних знань і навичок у певній професії) обумовлює появу інформаційних засобів, які сприяють більш якійсь обробці інформаційних потоків, необхідних для професійної діяльності. Інформаційні засоби в освіті студентів, порядок і особливості їх використання, наявність зворотного

зв'язку, який дозволяє коректувати навчальну програму, об'єднуються одним загальним терміном – інформаційні технології. *Інформаційні технології* (ІТ) – сукупність засобів і методів збору, обробки і передачі даних для отримання інформації нової якості про стан об'єкту, процесу або явища [9, 83].

Сучасні педагогічні технології допомагають реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчанні, забезпечуючи індивідуалізацію і диференціацію навчання.

Навчання іноземної мови вимагає особистісно орієнтованого підходу, адже при особистій зацікавленості підтримувати спілкування і виконувати завдання набагато легше, ніж з примусу. Особиста зацікавленість у вивченні іноземних мов є основним фактором успішності у навчанні, а застосування комп'ютерів на занятті – один із засобів підвищення інтересу до навчання.

Метою застосування сучасних інформаційних технологій є посилення інтелектуальних можливостей студентів у новому інформаційному суспільстві, гуманізація, індивідуалізація, інтенсифікація процесу навчання та підвищення якості навчання на усіх ступенях освітньої системи [9, 105].

Застосування сучасних інформаційних технологій, настільки значиме для оволодіння мовою, що навчання з використанням комп'ютерів і електронних навчальних матеріалів стає невід'ємною частиною навчального процесу.

Реалізація інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ розв'язує такі завдання:

- забезпечення інформацією студентів у навчальному процесі;
- формування ключових компетенцій студентів;
- інтеграція базової та додаткової освіти;
- підвищення мотивації студентів до навчання та ін.

У порівнянні комп'ютерних навчальних матеріалів і друкованих навчальних посібників, аудіо- та відеокурсів в першу чергу необхідно зазначити технологічні та методологічні переваги комп'ютера. Основними з них є:

- індивідуалізація навчання;
- оперування значним обсягом інформації;
- комплексний мультисенсорний вплив на різні канали сприйняття шляхом використання тексту, звуку, мультиплікації, відео;
- негайне забезпечення зворотного зв'язку та ін.

Комп'ютерні навчальні матеріали володіють цілим рядом характеристик, притаманних лише цьому виду засобів навчання. Головними відмінними ознаками комп'ютерних засобів навчання в цілому і навчальних програм зокрема, є такі:

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

- інтерактивність;
- мультисенсорність;
- адаптивність;
- нелінійність подання інформації;
- індивідуальність дизайну;
- необхідність спеціальної підготовки користувача для роботи з програмою.

На заняттях іноземної мови з використанням інформаційних технологій розв'язуються ціла низка дидактичних завдань: вдосконалення вміння письмового мовлення; збільшення словникового складу; формування стійкої мотивації до вивчення іноземної мови. Використання ІТ полягає в тому, що інформаційні технології сприяють зростанню навчальної мотивації формування іншомовної професійної компетенції. Навчальна комп'ютерна програма є тренажером, який організовує самостійну роботу студента, керує нею і створює умови, у яких студенти самостійно формують свої знання.

Висновки. Використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційно-комп'ютерних технологій сприяє органічному входженню сучасного фахівця у світовий інформаційний простір. Система професійної підготовки студентів з використанням комп'ютерних засобів повинна забезпечувати цілеспрямоване формування умінь і навичок, які сприятимуть ефективній професійній діяльності випускників в умовах інформаційного суспільства.

1. *Бобиенко О.М. Теоретические подходы к проблеме ключевых компетенций [Электронный ресурс]; Вестник ТИБСИ. – 2003: Режим доступа <http://www.tisbi.ru/sciebce/vestnik/2003/issue2/cult3.php>*

2. *Зеер Э.Ф. Психология профессионального образования: Учеб пособие. – Екатеринбург, 2000. – 157 с.*

3. *Коннова З.И. Развитие профессиональной иноязычной компетенции будущего специалиста при многоуровневом обучении в современном вузе: Дисс... док. пед. наук. – Тула, 2003. – 328 с.*

4. *Програми з іноземних мов для студентів неспеціальних факультетів вищих навчальних закладів України. – Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2006. – 248 с.*

5. *Пендюхова Г.К. Методологические основы формирования иноязычной профессионально-коммуникативной компетенции в неязыковом вузе: Дисс... канд. пед. наук. – Москва, 2006. – 148 с.*

6. *Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України// Колектив авторів: Амеліна С.М., Аззоліні Л.С., Беньямінова Н.Є., Гавриш М.М., Драганова Г.В., Жданова Н.С., Ісаєва Е.Ш., Леві-Гіллеріх Д., Левченко Г.Г., Олійник В.О., Петрашук Н.Є., Піхтовнікова Л.С., Вергеева Л.І., Слободцова І.В., Соболева Н.Г., Чепурна З.В. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с.*

7. *Хуторский А.В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. – М.: Изд-во МГУ, 2003. – 416 с. [Электронный ресурс]; Режим доступа <http://testolog.narod.ru/Competence.html>*

8. *Хуторский А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты// Доклад на отделении философии образования и теории педагогики РАО 23 апреля 2002. Центр “Эйдос” [Электронный ресурс]; Режим доступа www.eidos.ru/news/compet/htm*

9. *Юдина О.В. Формирование профессиональной компетентности студентов экономического вуза средствами информационных технологий: Дис. ... канд. пед. наук. – Самара, 2002.– 208 с.*

В КОЖНІЙ ФРАЗІ – ДУМКА

“... Ледве побачивши світ ми занурюємося в океан звичаїв, оскільки вони являють собою первинну і наймогутнішу реальність, з якою ми зустрічаємось: вони і є наше оточення, соціальний світ, тобто суспільство в якому ми живемо. І ми бачимо світ людей та речей, бачимо Всесвіт крізь призму цього соціального світу – світу звичаїв”.

Х. Ортега-і-Гасет

“[Світ постає перш за все як] неперервний розвиток минулого, яке вбирає в себе майбутнє та розширюється в міру руху вперед”.

*Анрі Бергсон,
французький філософ*

